

Loviisan kulttuuri- ja
ympäristöliike 40 v, Loviisan
Wanhats talot 20v

Kestääkö Loviisan idylli?

24.8.2024 Aulis Tynkkynen

Tkt, arkkitehti SAFA

OMA TAUSTA JA TILANNE

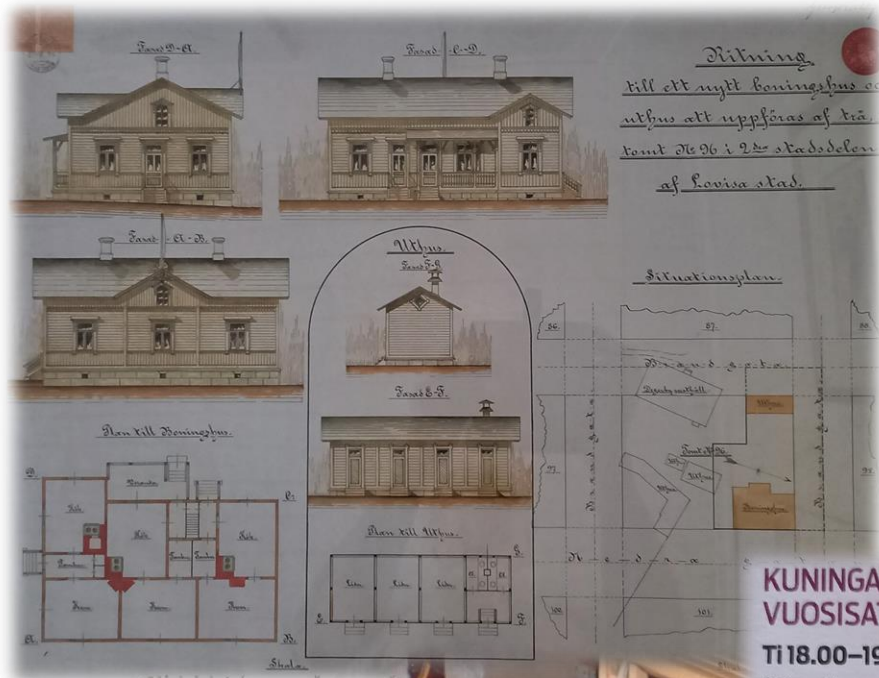
Olin Loviisan ex-kaupunginarkkitehti 1991–2001. Mutta myös Loviisan 1991 perustetun teknisen palvelukeskuksen 1. päällikköä ota 1991–2000. 2001 osa-aikaisesti Yritystaito Oy:n konsulttina kuntien kehittämistyössä. 2002–2010 yliarkkitehtina ympäristöministeriössä (YM), 2010–2016 rakennusneuvoksena, mm./pääasiassa rakennetun ympäristön osaston (RYMO) kehittämisen ryhmän (KEHRY) päällikkönä. Aiemmin mm. Tampereen kaupungin kaavoitusvirastossa ja Iisalmen kaupungin asemakaava/kaavoitusarkkitehtina 1981–1991. Arkkitehdiksi valmistuin 1980 (TTKK). Eläkkeellä 2017-. Asun Loviisan keskustassa 1908 valmistuneessa puutalossa *Villa Degerby*, joka on tänäkin vuonna LWT kohde, nyt numero 14.

Työn ohella tutkin arkkitehtuuria, arkkitehtien asemaa erityisesti pienissä ja keskisuurissa kaupungeissa ja niiden keskustojen kehittämisessä, pääasiassa 1989–1993, mistä syntyi lisensiaatintyö *Arkkitehti kaupunkikeskustan suunnittelijana* (TTKK 1994, julkaistu kirjana 2023). Tutkimustyö jatkui TKK:ssa, pääasiassa 1998–2007, tuloksena väitöskirja *Tori ja pikkukaupunki* (2007).

Aiemmin ja myöhemmin olen kirjoittanut myös Loviisan asioista jonkun verran eri lehtiin, kuten Loviisan Sanomiin ja Rakennettu ympäristö -lehteen sekä Loviisan Lions-klubin joululehteen.

Pääasiassa niistä jutuista kokosin viime talvena muutamia kirjoja, joista tässä yhteydessä relevantteimpia lienevät 2024 julkaistut *Loviisa – hyvä pikkukaupunki paremmaksi.* ja *Arkkitehtuurin syövereissä. Maalaispoika rakentamisen ihmemaailmassa.*

Kirjojani voi ostaa LWT-kohteessa Marraskuussa Loviisan kansalaisopistossa LOVM:ssä pidän luentosarjan Loviisan rakennetun ympäristön historiasta.

KUNINGATTARENKAUPUNKI VUOSISATOJEN VIERIESSÄ, 0113982

Ti 18.00–19.30 Lovisavikens skola, Bästö

(B-ovi)

5.–26.11.

Aulis Tynkkynen

Tunteja 8 Kurssimaksu: 24 €

Miltä pikkukaupunkimme Loviisa on näyttänyt lähes 280 vuoden kuluessa? Ruotsin vallan aikana tärkeänä hallinto-, sotilas- ja satamakaupunkina? Autonomian aikana, kun muut menivät ohi ja kaupunki alkoi jäädä unholaan? Vakaana alueellisena pikkukaupunkina kylpylöineen ennen sotia? Kovan rakentamisen kaudella ja "atomikaupunkina" 1960- ja 70-luvuilla? Kasvun hiipuessa ja rakennussuojelun korostuessa 1980-luvulta alkaen? Tule kuuntelemaan ex-kaupunginarkkitehti Aulis Tynkkynen luentosarjaa Loviisan arkkitehtuurin historiasta, kehityksestä ja mahdollisuuksista!

IDYLLI

Ehkä ei vain vain visuaalinen nykyhetki

Ehkä MYÖS mennyt ja tuleva fyysinen

Historiasta paljon kirjoja, nyt myös Sami Blomster ja muu somen mahdollisuus...

Tuleva suunnitelmissa ja haaveissa

Ehkä myös toiminnallinen: form follows function...

Kaupungilla kulkiessamme voimme aistia myös muuta kuin fyysistä historiaa, syventämällä tietoa...

IDYLLI

Ehkä erityisesti näkymät tuntuvat idyllisiltä

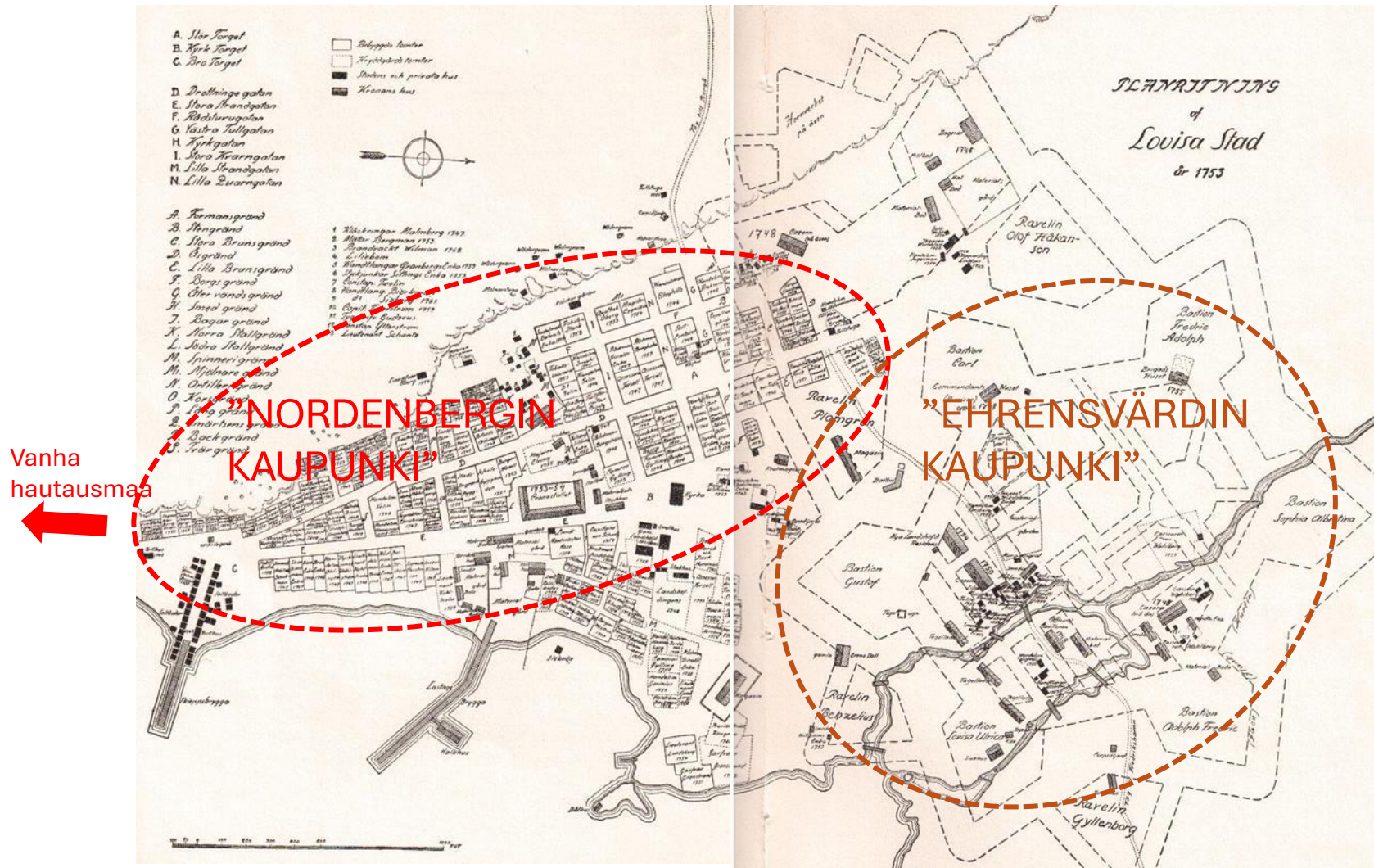
IDYLLI

- FYYYSINEN, TOIMINNALLINEN, SYMBOLINEN
- KULTTUURIPERINTÖ, VIIHTYISYYS JA MAINE

LOVIISAN
KULTTUURIHISTORIALLISTA
KERROSTUMIA

“Takana loistava tulevaisuus”

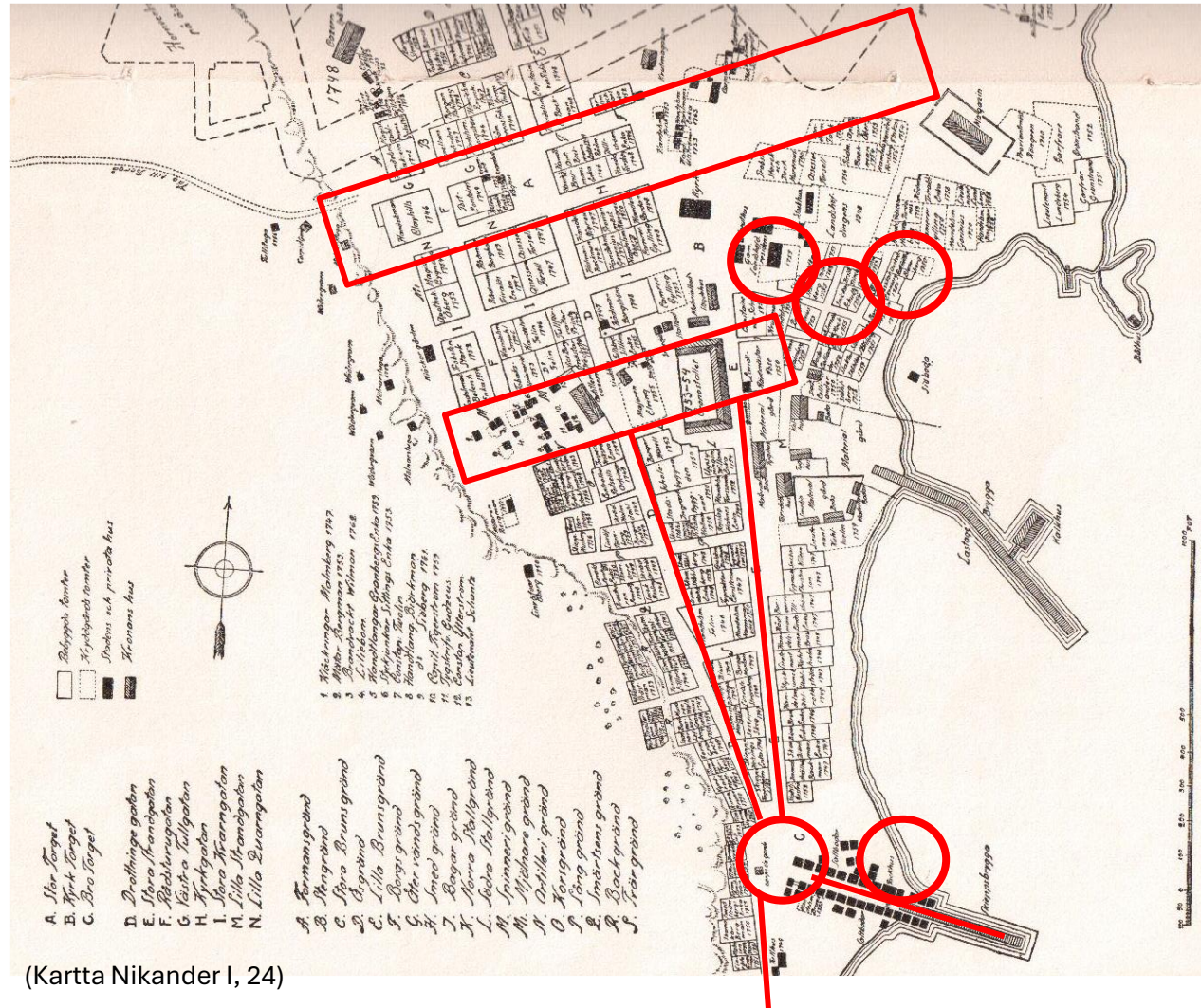
Loviisan suunnittelu ja rakentuminen Ruotsin vallan aikaan

“Takana loistava tulevaisuus”

Loviisan suunnittelu ja rakentuminen Ruotsin vallan aikaan

(Kartta Nikander I, 24)

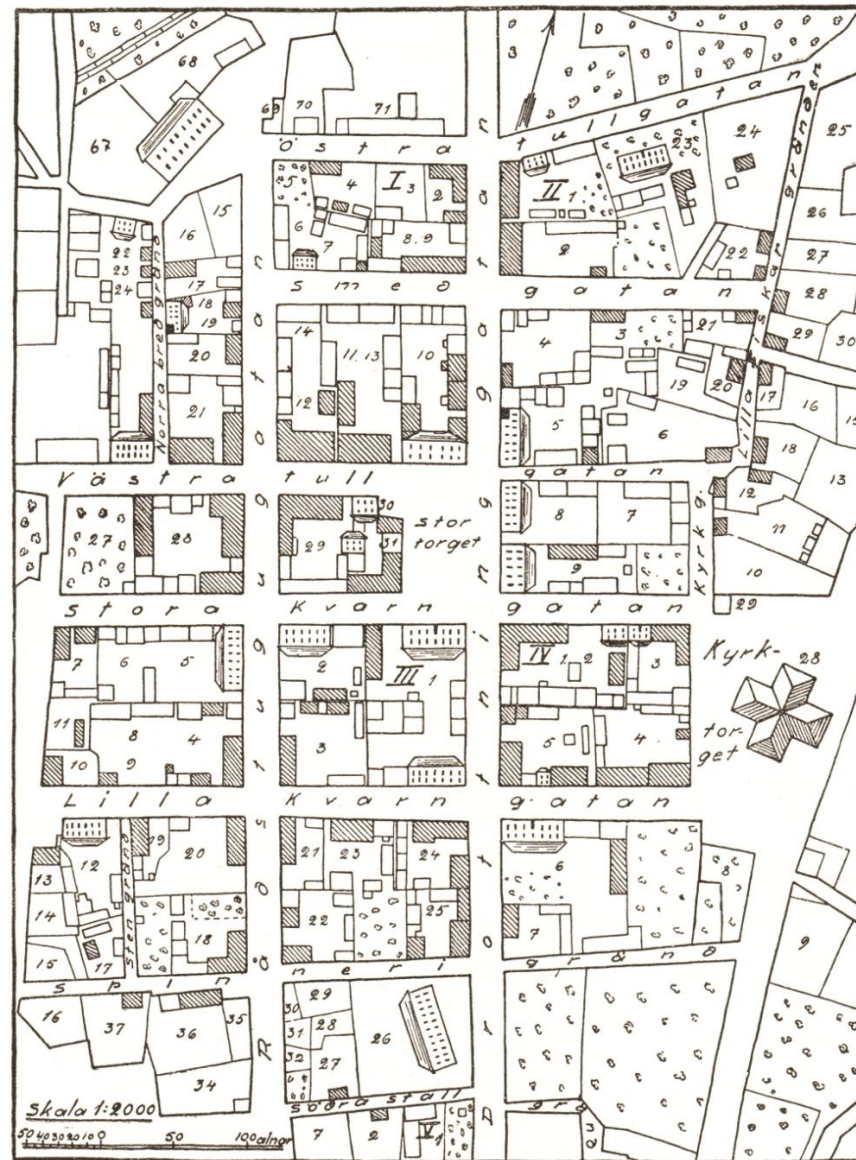

Takana loistava tulevaisuus”

Loviisan suunnittelu ja rakentuminen Ruotsin vallan aikaan

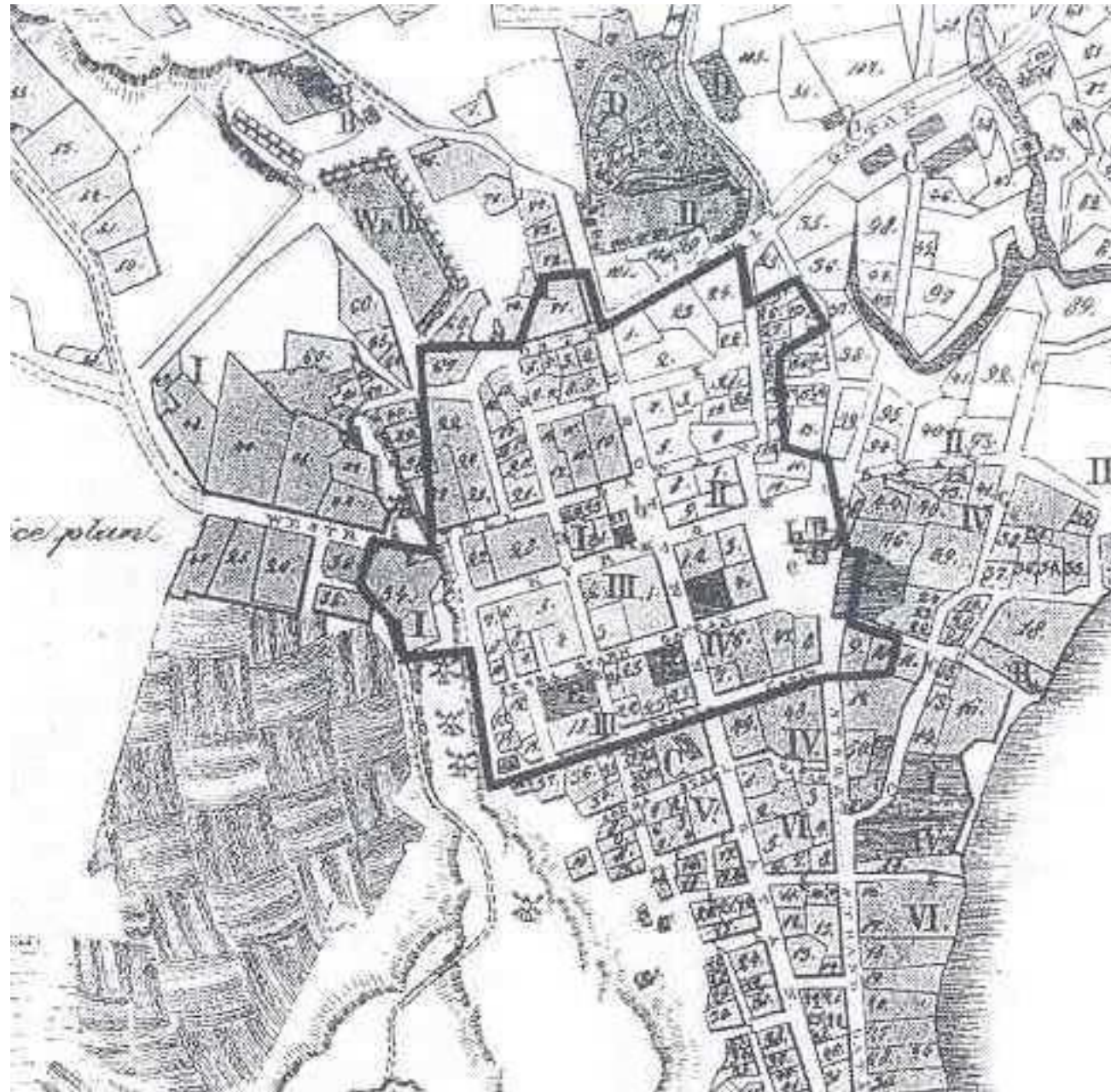

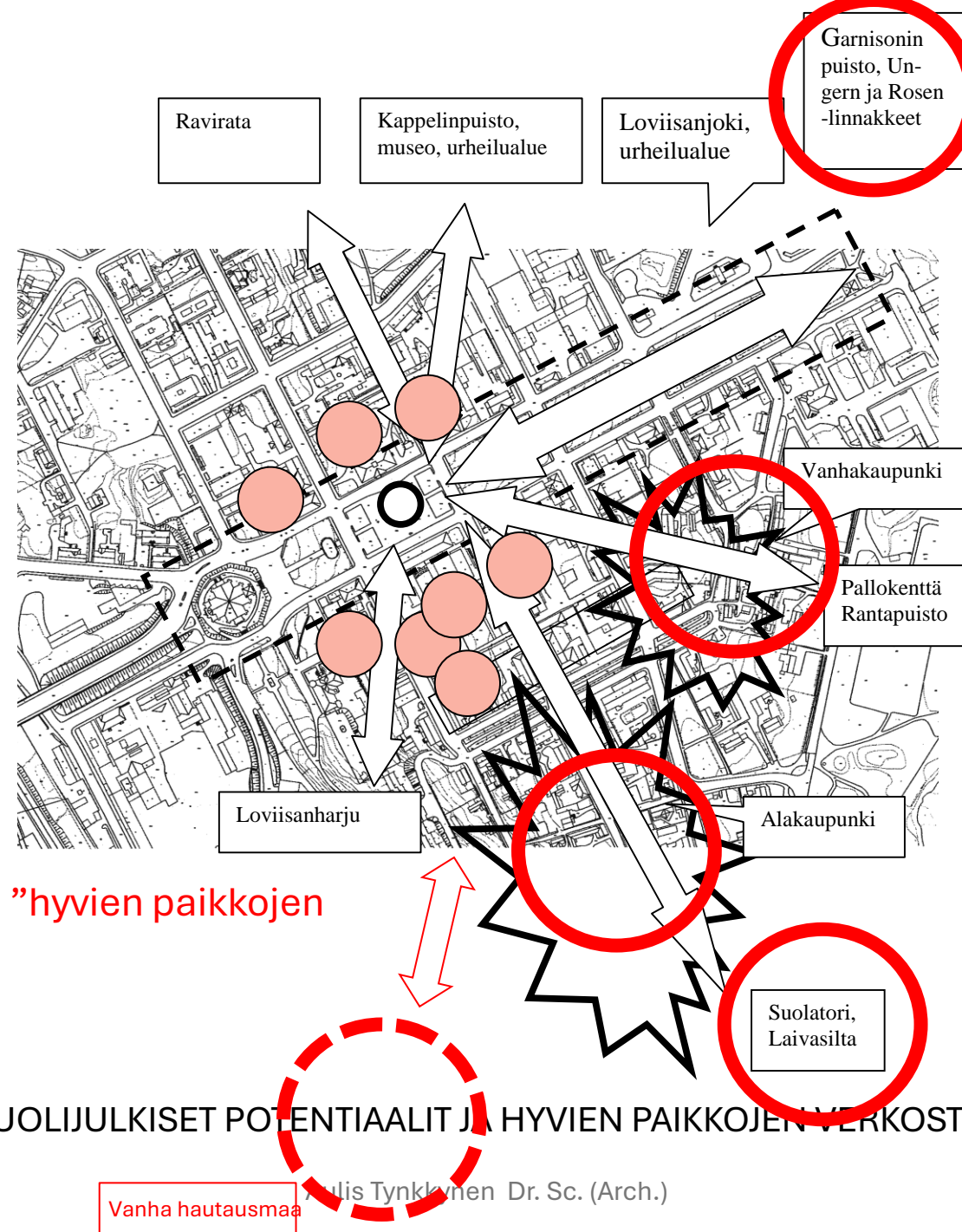
(Kartta Nikander I, 25)

De centrala kvarteren i Lovisa enligt J. F. Barcks karta av 1825 med husplaner inritade enligt brandstodshandlingar. Den äldre numreringen av tomterna ändrades 1825 till den på kartan utsatta beteckningen. Streckade husplaner beteckna boningshus, de med tak och dubbla fönsterrader utritade husen äro tvåvåningshus, husplaner med endast konturlinjer beteckna i allmänhet uthus.

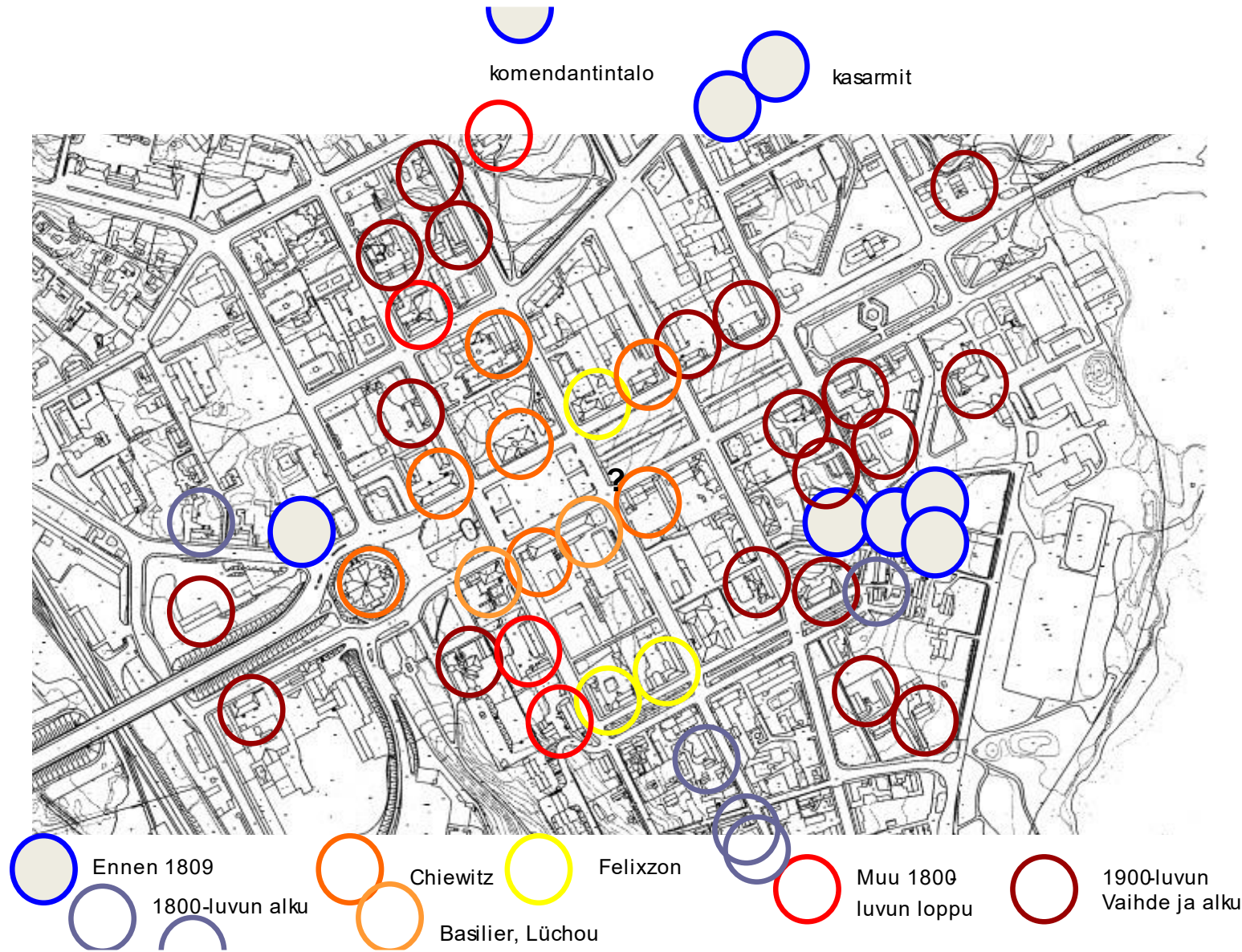
SUURPALON
TUHOAMA ALUE
1855

1700-luvun perintöä "hyvien paikkojen verkostossa"

PUOLIJULKISET POTENTIAALIT JA HYVIEN PAIKKOJEN VERKOSTO

RUOTSIN VALLAN JA AUTONOMIAN AJAN RAKENNUKSIA LOVIISAN KESKUSTASSA

Uudemmissa lisää marraskuun luentosarjassa

AIKAMME ONGELMAKOHTEITA

Uudemista lisää marraskuun luentosarjassa

VIIHTYISYYS

- Keskustauudistukset
- Elävät kaupunkikeskustat EKK

MAINE

- IHMISET ÄÄNESTÄVÄT JALOILLAAN, IMAGO KESKEINEN ASIA
- IMAGO EI VOI OLLA TYHJÄN PÄÄLLÄ, AINAKAAN KAUAN: HOLVIKAARI EI KESTÄ ILMAN TIILIÄ
- EHKÄ PURETTUKIN VOI OLLA MAINEASIA? EDDIE BRUCEN KIRJA, SAMI BROMANIN KUVAT..

TEKIJÄT

- **ERI TEKIJÖITÄ TARVITAAN! RIIPPUU MONESTA, MEISTÄ KAIKISTA.**
- **LWT HYVÄ ESIMERKKI, MUUT LOVIISAN TAPAHTUMAT**
- **UUSIEN KEINOJEN HAKEMINEN, ESIMERKIT ESIM. EKK:STA > MENESTYSPAKETTIA MUOTOILEMAAN, MITEN IDYLLI KESTÄÄ JA PARANEE?**
- **YKSITYISET TOIMIJAT, KOLMAS SEKTORI**
- **KAUPUNGILLA OMA ROOLINSA: ELINVOIMAISUUS, KAAVOITUKSEN KEINOT, RAKENNUSVALVONTA, RAKENNUSSUOJELU, YLEISTEN ALUEIDEN HOITO JA KEHITTÄMINEN, PENKIT PUISTOISSA YMS., ERITYISET PUISTOT (KOTKA), LIIKENNEJÄRJESTELMÄ**
- **KAUPUNGILLA UUSI TILANNE, KUN SOTE POIS: ELINVOIMA, INFRA, VIIHTYISYYS, KOULUT, LAPSET JA NUORET**
- **JA UUSI KAUPUNGINJOHTAJA TOMAS BJÖRKROTH ALOITTAÄ. JA UUSI KAUPUNGINHALLITUSKIN...**

OMIA KIRJOITUKSIANI

Esplanadista Loviisan ykkösbrändi! Uusimaa 11.2.2024, Itäväylä 14.2.2024

Loviisa – hyvä lasten kaupunki paremmaksi. Loviisan Lions-klubin joululehti 2023.

Eläviin keskustoihin.

BoD-kirjoja 2023 JA 2024.

Pyöräily nousuun: lasten ehdoilla, terveyden ja matkailun hyväksi! Loviisan Lions-klubin joululehti 2022.

Sukuseura Loviisassa, ”kolmannessa Viipurissa”. Nuotta 2022.

Hyvä pikkukaupunki paremmaksi. Loviisan Lions-klubin joululehti 2021.

Loviisan Kuningattarenkatu jopa esimerkki pikkukaupungeille?

Loviisan Sanomat 23.3.2021.

Aotearoan eli Uuden Seelannin katetuista jalkakäytävistä esimerkkiä Loviisan keskustaan? Loviisan Lions-klubin joululehti 2020.

Keskustan kaupunkikuva: eheä, kerroksellisen moninainen, komea ja eläväinen? Rakennettu ympäristö -lehti 3/2020.

Voiko keskusta olla taantuvan PIKE-taajaman uusi alku? Rakennettu ympäristö -lehti 2/2020.

Viihtyisä ja elävä keskusta ei synny itsestään. Helsingin Sanomat 11.5.2020. yhdessä Pokko Lemminkäisen kanssa.

Aotearoassa osataan kattaa jalkakäytäviä. Rakennettu ympäristö -lehti 1/2020.

Kaupunkikeskustat ja lainsäädäntö. Rakennettu ympäristö -lehti 4/2019.

Loviisan Suolatori ja Laivasilta. Loviisan Lions-klubin joululehti 2019.

Kenen vastuulla eteenpäin kaupunkikeskustojen kehittämisessä? Rakennettu ympäristö -lehti 2/2019.

Loviisan kolme kaupunkia ruotsinvallan aikaan. Loviisan Lions-klubin joululehti 2018.

Elävät kaupunkikeskustat EKK ry:n palkitsevat kaupunkikeskustat 1999–2018.

Artikkelisarja Rakennettu ympäristö -lehti 1–4/2018.

Loviisan torit kohtaamispaikkoina. Rakennettu ympäristö -lehti 1/2017.

Artikkelisarja Loviisan Sanomissa. *Helsingin ja Loviisan arkkitehtien ja arkkitehtuurin vertailua.* 7.10.2016 (johdantoartikkeli), 8.11.2016 (esplanadit), 25.11.2016 (sisääntulot ja bulevardisointi), 16.12.2016 (Chiewitz-Engel), 13.1.2017 (Ekelundit), 10.2.2017 (muita arkkitehteja), 7.3.2017 (kadunnimet), Loviisan ja Helsingin vanhat torit 25.5.2017, Raatihuoneentori ja Senaatintori 16.6.2017.

MUIDEN KIRJOITUKSIA

Bergholm, Synnöve (1988)

C.T.P. Chiewitz' arkitektur i Lovisa. Prograduavhandling in konsthistoria med konstteori. Åbo Akademi.

Björklund, Susann (1991)

Anders Wilhelm Felixzons arkitektur i Lovisa 1859–1864. Proseminarium i konsthistoria. Åbo Akademi.

Falck, Annariitta (1964)

Tutkimus Loviisan kaupungin asemakaavallisesta kehityksestä ja rakennushistoriasta sekä erään keskukseen kuuluvan alueen säilyttämisestä. Diplomityö TKK:n arkkitehtiosastolla.

Junell, Lars (1996)

Den långa väntan. 100 år och två stormakter för en stenkyrka. Loviisan kaupungin arkkitehtitoimisto.

Oksanen, Päivi (1984)

Loviisan Seurahuone – arkkitehtuurihistoriallinen analyysi, restaurointi- ja käyttösuunnitelma. Diplomityö TTKK:n arkkitehtiosastolla.

Pohjola, Anna-Riitta (2001)

Linnake Fredrik Adolfista Komendantin puutarhaan – Loviisan viheralueet 1700-luvulta nykypäivään. Opinnäytetyö, Otava, hortonomin opintosuunta.

Painettua uudempaa kirjallisuutta

Andersson, Kaj – Sonja Ilvetsalo-Koskinen – Maria Schulgin (2021)

Hirsi huokaa, kivi kuiskaa. Kaksikymmentä kertomusta Loviisan vanhoista taloista.

Bruce, Eddie (2013)

Kaupankäyntiä entisaikojen Loviisassa. Handel i det forna Lovisa. Kirjapaino Jaarli Oy, Turenki.

Gehl, Jan (2018)

Ihmisten kaupunki.

Haikonen, Iris – Kristiina Ikävalko-Alvas, Päivi Maijala, Erkki Teräväinen (2008)

Elämää ja musiikkia vanhassa Loviisassa. Liv och musik i Gamla Lovisa. Life and music in the old Loviisa. Oy ANGO Ab Helsinki.

Kilpinen, Pekka (toim. 2005)

Kuninkaantieltä kerrottua. SKS. Helsinki.

Schulgin, Maria – Kati Rapia – Sonja Ilvetsalo-Koskinen (2006)

Kuningattaren kaupungissa. Vanhoja taloja, unelmien koteja. WSOY.

Tikka, Katja (2014)

Seppä. lukkari, hattumaakari, ajuri. Kertomuksia Loviisan alakaupungin taloista, tonteista ja niiden asukkaista. Loviisan kulttuuri- ja ympäristöliike ry.

Toivanen, Kati (2018)

Kapteeni, luotsi, timpuri, matruusi. Loviisan alakaupungin historiaa Laivasillalta Pursimiehenkujalle. Loviisan kulttuuri- ja ympäristöliike ry.